

Abordarea integrată a limbii și a culturii în didactica limbilor străine

Alexandra BARBĂNEAGRĂ

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău
Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați

Rezumat

Problema învățării integrate a limbii străine și a culturii limbii respective a devenit una strategică pentru didactica limbilor străine, deoarece în societățile contemporane este puțin să poți vorbi într-o limbă străină – e nevoie să cunoști factorii de ordin cultural care îți oferă posibilitatea de integrare socioculturală în comunitate, anticipare a stereotipurilor și barierelor în comunicarea interculturală. Astfel, studiul integrat al limbii și al culturii străine are drept scop nu doar a-l învăța pe elev să comunice în limba-țintă, ci să se comporte conform „codului cultural” al poporului a cărui limbă o învață.

Cuvinte-cheie: cultură, limbă, tablou lingvistic al lumii, cultură lingvistică, lingvoculturologie, educație lingvistică, învățare integrată, aculturație, mediator cultural.

Abstract: The problem of integrated learning of the foreign language and the culture of the respective language has become a strategic one for foreign language teaching because in contemporary societies it is not unusual to be able to speak a foreign language - one needs to be aware of the cultural factors that offer the possibility of socio-cultural integration in the community, anticipating stereotypes and barriers in intercultural communication. Thus, the integrated study of foreign language and culture aims not only to teach the student to communicate in the target language but to behave according to the "cultural code" of the people whose language is being studied.

Keywords: culture, language, linguistic image of the world, linguistic culture, language education, integrated learning, acculturation, cultural mediator.

În ultimii ani, în glotodidactică sunt tot mai des abordate subiecte ce țin nu doar de învățarea limbii străine, dar și a culturii poporului respectiv, a cărei parte este limba. Deci, se pune accentul pe învățarea integrată (interrelațională) a unei limbi străine.

Conceptele de „educație interculturală”, „policulturală”, „multiculturală”, „multilingvală” sunt implementate, în prezent, din perspectiva abordărilor orientate cultural. În acest context, conceptul de „cultură” ocupă un loc central în predarea limbilor străine, iar problema stabilirii raporturilor dintre conceptele „cultură” și „limbă”, „didactica limbilor străine” a interesat și continuă să intereseze tot mai mult specialiștii în teoria și practica predării limbilor nematerne/străine.

Relațiile de interacțiune și reciprocitate dintre limbă și cultură au fost și sunt subiectul unui șir de studii realizate de-a lungul timpului de oamenii de știință: W. von Humboldt, L. Wittgenstein, E. Sepir, B. Warhf, M. Bahtin, J.M. Lotman, A. Kroeber, C. Kluckhohn, M. Byram etc.

Conceptul de „cultură” este unul complex, multiaspectual, pe alocuri ambiguu. Din acest motiv, specialiștii din domeniul culturologiei, pe parcursul a mai multor secole, au încercat să

definească termenul, însă până în prezent nu au reușit să formuleze o definiție, care ar mulțumi majoritatea oamenilor de știință [8, p. 246]. Astfel, în literatura de specialitate atestăm multiple abordări/definiții ale culturii, acestea fiind examinate din mai multe perspective: antropologică, filozofică, socială, sociologică, psihologică, culturologică, pedagogică etc., dar și evolutivă, neevolutivă, difuzivă, funcțională, structuralistă, semiotică, metodologică, dialogică, relativistă etc. A. Kroeber și C. Kluckhohn grupează definițiile culturii în șase grupe: descriptive, istorice, normative, psihologice, structurale, genetice [apud 8, p. 246].

Analizând problema genezei culturii, constatăm că în aprecierea majorității cercetătorilor, cultura:

- caracterizează activitatea vitală a individului, a grupului și a societății în ansamblu;
- este un mod specific de existență a omului;
- se manifestă prin particularitățile de comportament, conștiință și activitate ale persoanei, precum și prin lucruri, obiecte, opere de artă, instrumente, forme de limbă, simboluri și semne.

Noțiunea de „cultură” este un sistem fundamental ce înglobează: viziuni asupra lumii în care trăim, valori și norme conform cărora acționăm, limba pe care o vorbim, modul în care ne îmbrăcăm, ne alimentăm, comunicăm și relaționăm cu alți indivizi, altfel spus este un întreg program „software”, care stabilește comportamentul nostru în viața de zi cu zi.

În general, termenul de „cultură” se referă la un set de caracteristici ale unei comunități pe baza cărora o persoană se identifică cu aceasta. Modul în care alegem să definim cultura are consecințe profunde asupra modului în care percepem și interpretăm realitatea, ceea ce are un impact asupra construirii propriei identități [7].

Deoarece examinăm cultura din perspectiva interacțiunii cu limba, suntem interesați de acele definiții care dezvăluie relația dintre limbă și cultură, cultură și activitățile verbale în limba străină.

Evident, suntem interesați nu doar de examinarea teoriei culturii, a rolului acesteia în viața societății, ci și de abordările care se referă la rolul și locul „sferei culturale” în asigurarea comunicării într-o limbă străină, în consecință, de identificarea particularităților național-culturale de comunicare în limba străină.

De o valoare considerabilă pentru cercetarea noastră sunt studiile care definesc cultura ca „un mod de organizare a activității”, deoarece ne permit să examinăm cultura din punct de vedere pedagogic, să alegem aspectele interacțiunii dintre limbă și cultură, activitatea de vorbire și cultură, aspecte ale noțiunii care pot fi incluse în activitatea didactică [2].

Remarcăm că în lucrările cercetătorilor autohtoni și ale celor străini predomină viziunea dinamică asupra culturii, în care conceptul „cultură” este asociat cu premisele, condițiile și produsele activității umane. Cultura se referă la domenii precum:

- a) interacțiunea dintre om și natură, unde manifestări specifice culturii se materializează în crearea și utilizarea instrumentelor de muncă și producție;
- b) interacțiunea oamenilor între ei, timp în care sunt elaborate norme și linii directoare care reglementează comportamentul uman;
- c) percepția de persoană a realității înconjurătoare, care se materializează, în mod creativ, în produse culturale [4].

Dacă anterior în cercetările autohtone au predominat definiții ale culturii cu referire la caracterul său axiologic, iar esența oricărei culturi este valoarea, în ultimii ani s-au dezvoltat concepte de cultură legate de modul de viață al oamenilor, inclusiv activitatea lor, prin care reprezentanții unei culturi se deosebesc/diferă de cei ai altor culturi.

Considerăm oportună învățarea integrată a unei limbi și culturi, ca mod de activitate specifică pentru oameni, și materializată în diverse produse ale activității umane.

Această abordare aduce în prim-plan problema conținutului și a principiilor de organizare a activității (în cazul nostru, a activității de vorbire), de asemenea, examinarea structurii ei atât în cadrul culturii materne, cât și a culturii limbii studiate, în procesul de interacțiune a acestora.

Cercetătorii preocupați de problemele legate de interacțiunea dintre limbă și cultură utilizează diverse perspective de interpretare: sociale, cognitive, semiotice, lingvoantropologice, socioculturale, cibernetice etc. În cercetare nu ne propunem să examinăm toată multitudinea de noțiuni care sunt prezentate în literatura de specialitate – vom prezenta doar aspecte pe care nu le putem omite în procesul expunerii conceptului.

Conform teoriei dezvoltării cultural-istorice a comportamentului și a psihicului uman, elaborată de L.C. Vîgotski, sursele și factorii determinanți ai dezvoltării mentale a unei persoane se bazează pe evoluția istorică a culturii. „Cultura este produsul vieții sociale și a activității umane și, prin urmare, dezvoltarea culturală a comportamentului ne pune deja direct în planul social de dezvoltare.” [16, pp.145-146] Din această perspectivă, cultura este percepută ca „programare mentală”, „cod comportamental”.

L.S. Vîgotski considera că poziția socială a unui om depinde de nivelul dezvoltării sale psihice, elementele comune ale acestora fiind educația și instruirea personalității. Factorii determinanți ai dezvoltării mentale nu se află în interiorul personalității copilului, ci în afara acestuia – în situațiile de interacțiune socială a copilului cu alte persoane (în special, cu adulții).

În procesul de comunicare, de realizare a activităților comune se asimilează modelele de funcționare a proceselor mentale [5, p. 178].

Axioma principală a ontogenezei psihicului, în viziunea lui L.S. Vîgotski, constă în interiorizarea de către copil a structurii externe social-simbolice, adică împărtășită împreună cu adultul și mediată de activități. Ca urmare, fosta structură a funcțiilor mentale ca „naturale” se modifică, fiind mediate de semne interne: funcțiile mentale devin „culturale”, dobândesc conștientizarea și arbitrarul. În situația în care aceste funcții sunt formate, se poate vorbi despre existența la persoană a funcțiilor mentale conștiente și arbitrare, sau a conștiinței însăși [16].

Conținutul conștiinței umane, care apare în procesul interiorizării activității sale sociale (externe), are întotdeauna forma de semn, iar în calitate de instrument universal care schimbă conștiința se prezintă un semn lingvistic – cuvântul [12, p. 182].

Apelul la teoria cultural-istorică a psihologului L.S. Vîgotski este legat de faptul că în studiul nostru am făcut o încercare de analiză a procesului de învățare integrată a unei limbi străine și a culturii de care ține, a proceselor de comunicare în general și a comunicării interculturale în mod particular. Acest lucru este, de asemenea, legat de studiul naturii dialogate și simbolice a proceselor cognitive (de cunoaștere) în procesul de învățare.

În conformitate cu cele expuse mai sus, am selectat pentru examinarea conceptului de „cultură” trei abordări de bază: *socială*, *cognitivă* și *semiotică*. Prin integrarea pozițiilor acestora, vom încerca să expunem multiaspectual subiectul.

În abordarea *socială*, cultura se consideră dobândită în procesul comunicării, în cadrul interacțiunii sociale [16, 17]. Părerea noastră este că opinia reprezentanților abordării sociale e logică, deoarece are în vedere că fiecare popor posedă propria cultură națională. Însă abordările sociale moderne (behavioriste, funcționale) se limitează la examinarea culturii de pe pozițiile specificului național, a faptului că dimensiunea națională este excepțională. În opinia noastră, limitarea cercetării culturii la studiul obiceiurilor, sărbătorilor, tradițiilor este nejustificată.

Reprezentanții abordării *cognitive* examinează conceptul de cultură „în termenii realității mentale, a structurilor și a proceselor”, o atenție deosebită fiind acordată aspectului „a ști și a cunoaște”. Limba este înțeleasă ca o structură mentală, ca un sistem de semne care reflectă ceea ce vorbitorul știe ca membru al societății și al zonei lingvistice și ceea ce determină modul de a interpreta lumea înconjurătoare [14].

Conform abordării *semiotice*, cultura este examinată ca un sistem de semne care reflectă lumea înconjurătoare, capabile să acționeze ca mijloc de comunicare. Potrivit lui J.M. Lotman, cultura ca fenomen semiotic reprezintă „cel mai înalt nivel” al limbii, dar, în același timp, iese dincolo de granițele sale de aplicare și „se referă nu doar la universul limbii, dar și la universul societății, la universul vieții reale” [10, p. 97].

Considerăm că cel mai productiv mod de abordare a culturii este cel realizat din perspectiva unității viziunilor examinate, din punct de vedere al caracterului său social, naturii semiotice și particularităților „structurii cognitive ale individului” [11, p. 36].

Analizând conceptul de cultură ca fenomen, constatăm că, de-a lungul timpului, atitudinea cercetătorilor față de aspectele culturale în predarea limbilor străine s-a schimbat.

1) Până în anii 60 ai sec. XX, în procesul de studiere a limbilor străine, cultura era reprezentată doar de unele cunoștințe despre istoria și geografia țării limbii de studiu – „elemente de cultură și civilizație”, cu accentul pe identificarea asemănărilor și deosebirilor dintre sistemele culturale de origine și țintă. Această abordare oferea informații sumare referitoare la valorile spirituale ale poporului a cărui limbă se studia, fără a stimula reflecția și înțelegerea.

2) În anii 70, a început să se promoveze ideea că însușirea limbii trebuie să fie realizată similar modului în care aceasta este reprezentată în cultura limbii studiate.

3) În anii 80 au fost dezvoltate idei privind integrarea culturii în teoria și practica predării limbilor străine. În aceeași perioadă se dezvoltă intensiv problema competenței comunicative. Sunt atestate primele încercări de învățare integrată a limbii și culturii. Este fundamentată și dezvoltată teoria *lingvoculturologiei* (< lat. *lingua* „limbă” + *cultura* „cultură” + gr. Λόγος „cuvânt, știință”) – știință care a apărut la intersecția dintre lingvistică și studiile culturale și are drept obiect de studiu limba ca fenomen cultural. Aceasta studiază modul în care se reflectă cultura oamenilor în limba lor.

4) Începând cu anii 90, în predarea limbilor străine se consolidează ideile „educației socioculturale”. Acestea presupun formarea „competenței socioculturale”, dezvoltarea intensivă a metodelor de învățare a limbilor străine în cadrul abordărilor socioculturale, precum și a componentei socioculturale a conținuturilor învățării.

5) În prezent, cultura este înțeleasă, în sens larg, ca „un spațiu civilizațional general”, care cuprinde experiențe și norme, determină și reglementează viața și relațiile umane. În didactica limbilor străine s-au făcut încercări de a sprijini abordările orientate spre cultură, care se focusează pe extinderea cadrului abordării comunicative în predarea limbilor străine prin introducerea

componentei interculturale, a „educației interculturale” în conținutul său. *Educația lingvistică interculturală* se axează nu doar pe învățarea limbii, ci contribuie la înțelegerea realității, a gândirii, a comportamentului, a normelor și a valorilor societății din țara în care se vorbește limba străină [9, p. 119]. Prin studierea limbii străine se formează competența de acțiune interculturală, „în sensul capacității de a îmbina experiențele sociale personale cu cele ale străinilor” [9, p. 119].

Aderăm la opinia cercetătoarei Florentina Alexandru, care consideră că „nu este posibilă o delimitare strictă între competența de comunicare și competența interculturală, deoarece ambele coexistă, completându-se, iar utilizarea unei limbi presupune un microcontext situațional într-un macrocontext cultural. În prim plan trebuie puse, sub aspect comparativ, elementele lingvistice și culturale, care diferă din punct de vedere al formei și al funcției în limba maternă și în limba străină, respectiv în cultura proprie și în cea străină, în felul acesta contribuindu-se la transmiterea și formarea atât a competenței de comunicare, cât și a competenței interculturale” [1].

Astfel, în condițiile actuale, procesul de predare-învățare a limbilor străine trebuie să se focuseze pe *formarea/dezvoltarea competenței de comunicare interculturală*, prin realizarea următoarelor obiective: capacitatea de comunicare, interacțiunea și relaționarea, interculturalitatea.

În opinia cercetătorilor William Gudykunst și Young Kim, competența de comunicare interculturală presupune o dublă localizare: „Din primul punct de vedere, competența se află «în interiorul» comunicatorului, iar din cel de-al doilea, competența este «între» comunicatori” [6, p. 232]. Gudykunst amplifică noțiunea de competență, incluzând și aspectul de interacțiune, care presupune și o evaluare socială a interactanților, în funcție de calitatea procesului de comunicare. Comportamentul dezvoltat în procesul de comunicare poate fi evaluat pe baza a două dimensiuni: *adecvarea comportamentului comunicativ* la situația de comunicare dată (appropriateness) și *eficiența comportamentului comunicativ* (effectiveness), concretizată în realizarea obiectivelor de comunicare propuse [6].

Competența de comunicare interculturală reprezintă un proces dinamic, atât al activității de învățare, cât și al experienței personale acumulate.

Formarea și dezvoltarea competenței de comunicare interculturală este complexă, multidimensională și variată; aceasta depinde de situația de comunicare și implică patru dimensiuni interdependente: *cognitivă, afectivă, acțională și reflexivă* [1].

O contribuție importantă în valorificarea procesului de învățare integrată a limbii și culturii o are *Cadrul european comun de referință pentru limbi: predare-învățare-evaluare*, care include în structura competenței de comunicare „competența sociolingvistică”, aceasta vizând parametrii socioculturali ai utilizării limbii, cunoștințele, deprinderile, abilitățile și atitudinile necesare pentru a valorifica dimensiunea socială a funcționării limbii. Componenta sociolingvistică este una definitorie pentru orice act de comunicare socioculturală. În acest context, e necesar să fie tratate în mod specific aspectele privind normele sociale de utilizare a limbii, care se referă la indicatorii relațiilor sociale, expresiile înțelepciunii populare, diferențele de „registru”, dialect și accent [3].

În contextul analizei conceptului de „cultură”, considerăm oportun să expunem unele aspecte care sunt relevante pentru învățarea integrată a limbilor străine și a culturilor respective.

1. Cultura ca entitate nu este înnăscută, ci dobândită.
2. Cultura este dinamică, ea se schimbă permanent prin dezvoltarea conținutului de la o perioadă istorică la alta și în cadrul aceleiași etape.

3. Cultura este de natură istorică, ea se constituie de-a lungul istoriei și prin natura sa presupune păstrarea/conservarea experienței umane. Astfel, un rol important în conștientizarea conceptului îi revine moștenirii culturale, care prelungește și inventariază tot ce reprezintă valoare materială și spirituală, transmițându-le generațiilor care se succed.

4. Cultura este un concept colectiv, fiecare persoană poate fi purtătoarea unei culturi, poate participa activ la dezvoltarea culturii. Cu toate acestea, prin natura sa, cultura, ca și limba, este un fenomen public, social.

5. Cultura este inedită, nu există „cultură cu majusculă și cultură cu minusculă”.

6. Cultura are un caracter comunicativ (dialogic), o natură simbolică. Cultura prin comunicare devine un bun al comunităților umane, motiv pentru care capătă și o dimensiune colectivă, remarcându-se existența unei accentuate diversități de grupuri culturale.

7. Cultura cuprinde întreg spațiul vital al oamenilor, inclusiv toate produsele materiale și spirituale ale activității acestora.

Asfel, în baza preceptelor prezentate mai sus, considerăm că sistemul culturii are drept caracteristici funcționale esențiale dimensiunile: *socială, cognitivă, istorică, simbolică, cumulativă și comunicativă*.

Din perspectiva subiectului de cercetare, abordăm noțiunea de cultură prin prisma limbii, aceasta fiind principalul mijloc de expresie și transmitere a culturii. În acest sens, limba este examinată ca parte a memoriei sociale, ca un mix de valori care constituie baza activității umane (verbale, cognitive etc.). Limba străină, în procesul învățării integrate și a culturii, este concepută ca parte a culturii, ca mijloc de exprimare. Diferențele dintre limbă și cultură se manifestă în exprimarea realității și a manifestărilor limbii, în exprimarea strategiilor și a tacticilor de comunicare, în normele de utilizare a mijloacelor verbale, în particularitățile de corelare a mijloacelor verbale și nonverbale.

Asfel, în accepțiunea noastră, cunoștințele culturologice constituie o componentă fundamentală a educației lingvistice în limba străină.

Bazându-ne pe premisele teoretice privind studierea culturii în teoria și practica predării limbilor străine, considerăm semnificative următoarele principii metodologice:

1) Limba, o componentă a culturii, în procesul de învățare, trebuie abordată ca fenomen cultural.

2) Studierea culturii în didactica limbilor străine implică dobândirea cunoștințelor de bază la nivelul sistemului de noțiuni, în care sunt încadrate viziuni cu privire la realitatea culturală străină și prin care se exprimă conținutul cultural al limbii străine ca mijloc de acumulare a experienței umane.

3) Introducerea noțiunilor de cultură în procesul de învățare a limbilor străine implică studiul specificului național-cultural de comunicare verbală și cunoștințele de bază privind trăsăturile comportamentului verbal și nonverbal, ceea ce orientează spre învățarea strategiilor de comunicare în această limbă.

Înșușirea pragmatică a limbii străine presupune asimilarea cunoștințelor ce se referă la conținutul semnelor verbale și nonverbale ale culturii. Considerăm că sistemul propus referitor la însușirea integrată a limbii străine și a culturii de care ține presupune dobândirea unui set de cunoștințe și experiențe (activități și relații) care permit studenților să fie participanți activi la comunicarea interculturală. Acestea includ: înțelegerea stilurilor de exprimare verbală și

semnificațiile lor, a modelelor de comportament, codificarea și decodarea adecvată a elementelor culturale, istorice și cotidiene ale țării, a culturii limbii-țintă în situații în care se citesc ziare, reviste, literatură artistică, sunt vizionate filme și programe de televiziune, comunicarea cu purtătorii limbii și culturii străine, înțelegerea comportamentului lor.

Lipsa cunoștințelor necesare și a experienței sunt impedimente, blocaje în procesul de familiarizare cu limba și cultura unei țări străine, provocând, în procesul de studii, diferite reacții, de la respingere până la „dizolvare” în ea.

Acest tip de reacții presupune atât capacitatea de a vedea evenimentele curente de pe poziția culturii proprii, cât și de pe cea a culturii străine, corelând cu conceptele „aculturație” și „mediator cultural”.

Aculturația este definită ca împrumut al unor conduite, valori de către un grup de la un alt grup cu care vine în contact. Societățile contemporane se confruntă în mod direct cu aceste contacte, directe sau indirecte, între diferite grupuri.

Chiar dacă procesul aculturației este privit ca unul pozitiv, există situații în care acesta poate avea conotații negative, mai ales în situațiile în care persoana care însușește a doua limbă, implicit cultură, se simte respinsă fie de noua cultură în care tinde să se integreze, fie de propria cultură. În aceste cazuri pot apărea situații de criză identitară culturală, mai mult, se poate vorbi despre un stres acultural (anxietate, depresie, sentiment de marginalizare, excudere, boli psihosomatice etc.).

Cercetătorii în domeniu consideră că în procesul de aculturație pot fi identificate câteva etape de dezvoltare a procesului: toleranță, acceptare, adaptare, asimilare și integrare.

În acord cu cele expuse, considerăm că unul dintre obiectivele procesului de studiere integrată a limbii străine și a culturii respective este formarea și dezvoltarea unei persoane capabile să demonstreze atitudine, empatie și respect atât pentru propria cultură, cât și pentru cea studiată. Gradul de formalitate a acestei abilități poate fi diferit, dar scopul final este etapa de adaptare, atunci când tabloul lingvistic al personalității se extinde în așa măsură încât poate include în modelul propriu de comportament modele din cultura străină și valorile culturale care stau la baza ei.

Referitor la aculturație, constatăm că unii cercetători consideră că în procesul studierii experienței culturale a limbii materne și străine se formează „o personalitate la granița dintre culturi”, care posedă o competență ce include atitudini, abilități și cunoștințe socioculturale și lingvistice, care ulterior îi vor permite rezolvarea diverselor sarcini atribuite. Persoana dată poate fi numită „mediator cultural” – specialist având competențe de comunicare interculturală (într-o limbă străină) [15].

Împărtășim ideea cercetătorilor care consideră fenomenele național specifice un „tablou național-cultural al lumii”, reflectând natura specifică a percepției lumii înconjurătoare și particularitățile gândirii reprezentanților unei anumite culturi, dar și „tabloul lingvistic al lumii”, care exprimă imaginea națională a lumii prin mijloace lingvistice.

Astfel, constatăm că asimilarea tabloului lingvistic, dar și a tabloului național-cultural al lumii limbii străine studiate stă la baza învățării integrate a limbii străine și a culturii corespunzătoare.

Tabloul național-cultural al lumii poate fi definit drept cognitiv, deoarece „este rezultatul cogniției”, deci a cunoașterii realității; sistematizează acele concepte și stereotipuri care, în

percepția și înțelegerea lumii de către purtătorul limbii, sunt determinate de specificul unei culturi concrete”.

Tabloul lingvistic al lumii este determinat de un set de idei despre om și lumea din jurul său reflectate în forme lingvistice specifice și în semantica expresiilor lingvistice.

Analizând problema tabloului lingvistic al lumii, structura sa, caracteristicile calitative, parametrii care fac distincția de tabloul lingvistic al altei comunități, ne bazăm pe principiile fundamentale care urmează.

„Fiecare limbă concretă, ca variantă lingvistică a limbajului uman, în unicitatea sa, nu distorsionează sau transformă realitatea, dar prin sistemul semantic global al mijloacelor de care dispune reflectă natura unitară a lumii, într-un aparat conceptual al personalității umane, ca sistem conceptual universal, corelat cu lumea reală, bazat pe principiul reflecției” [10, p. 61].

„...Tabloul lingvistic al lumii nu este, propriu-zis, lingvistic, este o expresie a activității cognitive, condiționată de istorie, geografie, cultură și alți factori, în limitele unei singure lumi obiective (dar nu lingvistice)” [6].

Adoptarea acestei poziții, ne permite să constatăm că cercetările socioculturale în didactica limbilor străine sunt axate atât pe studierea codului lingvistic al limbii-țintă, cât și pe cea a codului cultural, codului de reflectare a realității. În mod diferit se divizează nu lumea, ci sistemul de noțiuni ce denumesc obiecte și fenomene din lumea înconjurătoare.

Diferențele în perceperea acelorași fenomene ale lumii de către reprezentanții diferitor popoare schimbă aspectul examinării lumii înconjurătoare. Astfel, percepția unui text în limba străină este direct legată de gradul de formare a tabloului lumii în limba străină. Cultura poate și trebuie să fie înțeleasă în propriul sistem de coordonate, și nu pe baza percepțiilor despre ea ale unei persoane care nu este purtătorul ei. Cunoașterea indicatorilor naționali și culturali ai culturii studiate poate asigura înțelegerea cu succes a textelor autentice în limba străină și genera texte similare, corecte din punct de vedere cultural.

Analizând procesul de învățare a unei limbi străine și a culturii corespunzătoare din perspectiva conceptului „tabloul lingvistic al lumii”, credem că în procesul de asimilare a unei limbi este necesar:

- 1) să se facă o încercare de a descrie imaginea reală a lumii, care mediază anumite acte ale percepției umane și ale viziunii asupra lumii;
- 2) să se identifice specificul reflecției de către un anumit popor a tabloului real al lumii;
- 3) să se descrie trăsăturile expresiei lingvistice (a vorbirii) a tabloului lumii, inherent poporului dat.

Astfel, în prezent, în prim-plan iese *educația lingvistică interculturală*, ceea ce determină apariția cercetărilor cu privire la interacțiunea dintre limbă, cultură și personalitate.

Rezumând cele expuse, relevăm că procesul actual de predare-învățare a limbilor străine, limba dobândește din ce în ce mai multă valoare în studiul culturii, acționează ca un instrument al dialogului culturilor, care se materializează în acte de comunicare interculturală [13]. Demersul didactic are drept scop formarea/dezvoltarea *competenței de comunicare interculturală*, reprezentând capacitatea de a comunica eficient cu oamenii care aparțin diferitor culturi. Competența de comunicare interculturală are un conținut integrativ structurat în trei dimensiuni:

- *cognitivă* – cunoașterea limbii și a culturii țintă;

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Non-Commercial 4.0. International License

- *pragmatică* – utilizarea cunoștințelor acumulate despre limbă și cultură în acte de comunicare interculturală. Limba acționează ca un instrument al dialogului culturilor;
- *afectivă* – demonstrarea atitudinii, empatiei, toleranței, comportamentului față de limba străină studiată și cultura țintă.

Astfel, în prezent, în prim-plan iese *educația lingvistică interculturală*, ceea ce determină apariția cercetărilor cu privire la interacțiunea dintre limbă, cultură și personalitate.

Bibliografie:

1. ALEXANDRU, F. Formarea competenței de comunicare interculturală în pregătirea inițială a profesorilor de limbi străine. Disponibil: https://euromentor.ucdc.ro/NR1_v2/FORMAREA%20COMPETENTEL.pdf.
2. BEACCO, J.C., BYRAM, M. Ghid pentru elaborarea politicilor lingvistice educative în Europa. De la diversitate lingvistică la educația plurilingvă. Consiliul Europei: Diviziunea Politici Lingvistice, 2003.
3. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Companion volume with new descriptors. Strasbourg: Council of Europe, 2018.
4. COȘERIU, E. Lingvistica integrală: interviu cu E. Coșeriu de Nicolae Saramandu. București: Editura Fundației Culturale Române, 1996.
5. ДАВЫДОВ В.В., ВЫГОДСКИ, Л.С. Педагогическая энциклопедия. М., 1993.
6. GUDYKUNST, W., KIM, Y. Y. Communicating with Strangers, London, McGraw-Hill, 1992.
7. HUMBOLDT, W. Von, Lucrări alese de lingvistică: Per. cu el. / Uzual ed.; Postfață A.V. Gulygi, V.A. Zvegintsev. M.: OJSC IG „Progres”, 2000.
8. IORDAN, C. Conceptul de „cultură”: definiții și sensuri. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/246-249_15.pdf.
9. KRUMM, H. J., Grenzgänger-das Profil von Deutschlehrern in einer vielsprachigen Welt. În: Jahrbuch Deutsch als Fremdsprache, 1993, pp. 277-286.
10. ЛОТМАН, И.М. Внутри мыслящих миров: Человек – Текст – Семиосфера– История./ Тартус. Ун-т, М.1996.
11. MANOLI, A. Reprezentarea lingvistică a dimensiunilor culturale. În: *Studia Universitatis*. 2023, nr. 10, pp. 133-137.
12. NEGURĂ, I. Psihologia limbajului. Chișinău: UPSC, 2020.
13. SAPIR, E, IRVINE, J. The psychology of culture: A course of lectures. Berlin: Walter de Gruyter, 2002,
14. STANCIU, D. Psihologia educației. Cluj-Napoca: UTPRESS, 2023.
15. VANGHELI, I. Culturologie. Prelegeri. Chișinău: Universitatea Tehnică a Moldovei, 2000.
16. VYGOTSKY L.S. Probleme de dezvoltare mentală. M.: Pedagogie, 1999.
17. VYGOTSKY, L.S. Thought and language. Cambridge: M.I.T. Press, Massachusetts Institute of Technolog,1962.